

4η Παρουσίαση Διαφορετικότητα

Η Επικοινωνία του Επαγγελματία Υγείας με διαφορετικές ομάδες ασθενών

ΞΙΦΑΡΑ ΜΑΡΝΤΗ, Ε.Τ.Ε.Π., ΜΑ, PhD cand.
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Σκοπός Μαθήματος

Εξοικείωση με την έννοια
της διαφορετικότητας

Αναγνώριση
διαφορετικής
οπτικής του ασθενή

Κατανόηση
πολιτισμικών
επιρροών στη
φροντίδα του ασθενή

Διάκριση γενετήσιου
και κοινωνικού
φύλου

Θέματα υγείας
σχετικά με ασθενείς
με θρησκευτική
διαφορετικότητα

Θέματα υγείας με
ασθενείς από
διαφορετικές
ηλικιακές ομάδες

Διαφορετικότητα: Φυλή / Εθνικότητα

Ο πολιτισμός και η εθνική καταγωγή επηρεάζουν:

- Την αντίληψη για την υγεία
- Τις προσδοκίες από τη φροντίδα
- Την επικοινωνία με τον επαγγελματία υγείας

Ο Ρόλος της Κουλτούρας και των Πολιτισμικών Προκαταλήψεων

- Η κουλτούρα επηρεάζει τις αντιλήψεις, τις αξίες και τις συμπεριφορές των ανθρώπων.
- Οι πολιτισμικές προκαταλήψεις μπορεί να οδηγήσουν σε παρερμηνείες και δυσκολίες στην επικοινωνία.

Προσωπικές Μεροληψίες στην Υγειονομική Φροντίδα

Μπορούν να επηρεάσουν την ποιότητα της φροντίδας και την εμπιστοσύνη του ασθενή

◆ Ορισμός:

Οι προσωπικές μεροληψίες είναι ασυνείδητες ή συνειδητές προκαταλήψεις που επηρεάζουν την αντίληψη και τη συμπεριφορά μας απέναντι στους ασθενείς.

◆ Παραδείγματα:

- Ηλικιακή μεροληψία: Υποτίμηση των δυνατοτήτων των ηλικιωμένων
- Φύλου: Υποθέσεις για τις ανάγκες ή τις αντιδράσεις βάσει φύλου
- Κοινωνικής τάξης: Διαφορετική αντιμετώπιση βάσει οικονομικής κατάστασης

◆ Επιπτώσεις:

- Μειωμένη εμπιστοσύνη και συνεργασία
- Λανθασμένη αξιολόγηση αναγκών
- Ανισότητες στην παροχή φροντίδας

Πρακτικές Φροντίδας

- Χρήση διερμηνέων
- Σεβασμός σε πολιτισμικές παραδόσεις
- Κατανόηση πολιτισμικών πεποιθήσεων για την ασθένεια
- Επίγνωση προσωπικών προκαταλήψεων, μεροληψιών και κουλτούρας του ΕΥ

Διαφορετικότητα: Φύλο και Σεξουαλικός Προσανατολισμός

- Σεβασμός στην ταυτότητα φύλου και σεξουαλικό προσανατολισμό
- Αποφυγή προκαταλήψεων και στερεοτύπων
- Γενετήσιο φύλο $\neq$ Κοινωνικό φύλο

Γενετήσιο vs Κοινωνικό Φύλο

Η κατανόηση της διάκρισης είναι κρίσιμη για την παροχή φροντίδας χωρίς προκαταλήψεις

- **Γενετήσιο φύλο:** Βιολογικά χαρακτηριστικά (χρωμοσώματα, ορμόνες, ανατομία).
- **Κοινωνικό φύλο:** Ρόλοι, συμπεριφορές και προσδοκίες που αποδίδονται από την κοινωνία. Επηρεάζεται από τις εμπειρίες της ζωής του ατόμου.
- **Ταυτότητα φύλου:** χρησιμοποιείται για να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο το άτομο προσδιορίζει το φύλο του.
- **Ταυτότητα του κοινωνικού φύλου:** μπορεί να ταυτίζεται με το γενετήσιο φύλο που προσδιορίστηκε τη στιγμή της γέννησης ή μπορεί να είναι διαφορετική π.χ. Ένα άτομο μπορεί να έχει γενετήσιο φύλο αρσενικό αλλά να ταυτίζεται με κοινωνικό φύλο θηλυκό (Διεμφυλικό-Transgender)

Είδη Κοινωνικού Φύλου

Η προσωπική εμπειρία του φύλου του καθενός είναι διαφορετική

- Μη-δυναδικό (Non-binary): Άτομο που δεν ταυτίζεται αποκλειστικά ως άνδρας ή γυναίκα (Όρος ομπρέλα)

Άλλα είδη:

- Genderqueer: Δεν ταυτίζονται με τις παραδοσιακές κατηγορίες άνδρας/γυναίκα
- Genderfluid: Η ταυτότητα φύλου αλλάζει με τον χρόνο ή τις συνθήκες.
- Agender: Δεν αισθάνονται ότι έχουν φύλο ή ταυτίζονται με κανένα φύλο.

*Ο σεβασμός στην ταυτότητα φύλου είναι απαραίτητος για την
επικοινωνία και φροντίδα*

Όροι Σεξουαλικού Προσανατολισμού

- Ετεροφυλόφιλος: Έλξη προς άτομα του αντίθετου φύλου
- Ομοφυλόφιλος: Έλξη προς άτομα του ίδιου φύλου
- Αμφιφυλόφιλος: Έλξη προς άτομα και των δύο φύλων

Ασεξουαλικότητα: Έλλειψη σεξουαλικής έλξης

Πανσεξουαλικότητα: Έλξη ανεξαρτήτως φύλου ή ταυτότητας φύλου.

**Η χρήση σωστής ορολογίας
ενισχύει την εμπιστοσύνη και τον
σεβασμό**

Προσέγγιση Ασθενών ΛΟΑΤΚΙ

- Χρησιμοποιούμε το όνομα και τις ανωνυμίες που επιλέγει το άτομο.
- Αποφεύγουμε υποθέσεις για φύλο, προσανατολισμό ή οικογενειακή κατάσταση.
- Δημιουργούμε ασφαλές και χωρίς προκαταλήψεις περιβάλλον.
- Εκπαιδευόμαστε για τις ανάγκες της ΛΟΑΤΚΙ κοινότητας.
- Ενθαρρύνουμε την ανοιχτή επικοινωνία και την εμπιστοσύνη.

Διαφορετικότητα: Θρησκεία

Η θρησκεία επηρεάζει:

- Την αποδοχή θεραπείας
- Τις πρακτικές φροντίδας
- Την επικοινωνία με τον ασθενή

Θρησκευτικές Πεποιθήσεις και Υγειονομική Φροντίδα

Χριστιανισμός

Ισλάμ

Ιουδαϊσμός

Βουδισμός

Ινδουισμός

Θρησκεία	Πεποίθηση	Επιπτώσεις στην Φροντίδα
Ισλάμ	Νηστεία κατά το Ραμαζάνι	Ρύθμιση φαρμάκων/διατροφής
Ιουδαϊσμός	Τήρηση Σαββάτου	Περιορισμοί σε επεμβάσεις
Χριστιανισμός	Άρνηση μετάγγισης (π.χ. Μάρτυρες του Ιεχωβά)	Εναλλακτικές θεραπείες
Ινδουισμός	Χορτοφαγία	Προσαρμογή διατροφής νοσοκομείου
Βουδισμός	Διαλογισμός ως θεραπευτική πρακτική	Υποστήριξη ψυχικής υγείας

Πρακτικές Φροντίδας

Συμβουλές για Επαγγελματίες Υγείας:

- ❖ Πρώτα τον ασθενή για θρησκευτικές ανάγκες
- ❖ Σεβάσου τις πεποιθήσεις χωρίς προκατάληψη

Διαφορετικότητα: Ηλικία

- Παιδιά: ανάγκη για απλή επικοινωνία και συμμετοχή γονέων
- Έφηβοι: ευαισθησία σε θέματα ιδιωτικότητας
- Ηλικιωμένοι: ανάγκη για υπομονή και σαφήνεια

Πρακτικές Φροντίδας ανά Ηλικία

- Προσαρμογή επικοινωνίας
- Κατανόηση αναπτυξιακών σταδίων
- Ενίσχυση εμπιστοσύνης και ασφάλειας

Τα 4 Σταδια Πνευματικής Αναπτυξης - Jean Piaget

1. Αισθητηριοκινητικό Στάδιο (0 - 2 ετών): Το παιδί μαθαίνει μέσω αισθήσεων και κινήσεων (πιπίλισμα, μπουσούλιμα, εξερεύνηση, λεκτικές δεξιότητες)

2. Στάδιο Προ-λογικής Νόησης (2 - 7 ετών): Αναπτύσσεται η συμβολική σκέψη, αλλά η λογική είναι περιορισμένη. Το παιδί είναι εγωκεντρικό και δυσκολεύεται να δει την οπτική των άλλων.

3. Στάδιο Συγκεκριμένης Λογικής Σκέψης (7 - 11 ετών): Το παιδί μπορεί να κατανοεί αφηρημένες έννοιες αλλά η σκέψη παραμένει συγκεκριμένη, να λειτουργεί αυτόνομα

4. Στάδιο Λογικής Σκέψης (12-15 ετών): Αναπτύσσονται οι κοινωνικές δεξιότητες, αναγνωρίζουν μοναδικότητα προσωπικότητας

Αισθητηριοκινητικό Στάδιο

Παιδιά 0-2 Ετών

- Δεν αντιλαμβάνονται όρια ασθένειας ή τραυματισμού
- Ενδεχομένως να θεωρούν ότι ο ΕΥ αποτελεί πηγή του πόνου
- Ανάγκη για ασφάλεια και σταθερότητα
- Επικοινωνία μέσω βλεμματικής επαφής, ήχων και αγγίγματος

Συμβουλή: Χρησιμοποιήστε ήρεμο τόνο φωνής και φυσική επαφή

Στάδιο Προ-λογικής νόησης

Παιδιά 2-7 ετών

- Ανάπτυξη γλώσσας και συμβολικής σκέψης
- Εγωκεντρική αντίληψη του κόσμου
- Δυσκολία στην κατανόηση της οπτικής των άλλων

Συμβουλή:

- *Χρησιμοποιήστε απλή γλώσσα και οπτικά βοηθήματα*
- *Ενθαρρύνετε την έκφραση συναισθημάτων μέσω παιχνιδιού*

Στάδιο Συγκεκριμένης Λογικής Σκέψης

Παιδιά 7-11 Ετών

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων λογικής σκέψης
- Κατανόηση αιτίου-αποτελέσματος και κανόνων
- Ικανότητα συνεργασίας και συζήτησης

Συμβουλή:

- ***Εξηγήστε διαδικασίες με σαφήνεια***
- ***Ενθαρρύνετε ερωτήσεις και συμμετοχή στη φροντίδα***

Στάδιο Λογικής Σκέψης

Παιδιά 12-15 Ετών

- Ανάπτυξη δεξιοτήτων αφηρημένης σκέψης
- Ικανότητες παραγωγικής συλλογιστικής (από το γενικό στο συγκεκριμένο)

Συμβουλή:

- Συνεργασία ΕΥ και ασθενή

Η συμμετοχή του στη διαδικασία θα αυξήσει τη συμμόρφωση στο πλάνο φροντίδας

Προσέγγιση Εφήβων

♦ Βασικά Χαρακτηριστικά Εφηβείας:

- Αναζήτηση ταυτότητας
- Συναισθηματικές μεταπτώσεις
- Ανάπτυξη ανεξαρτησίας
- Ενίσχυση κοινωνικών σχέσεων

◆ Προκλήσεις στην Επικοινωνία:

- Έλλειψη εμπιστοσύνης προς ενήλικες
- Αντίσταση σε αυθεντία
- Δυσκολία έκφρασης συναισθημάτων

◆ Βέλτιστες Πρακτικές Προσέγγισης:

- Ενεργητική ακρόαση χωρίς κριτική
- Σεβασμός στην ανάγκη για ιδιωτικότητα
- Χρήση απλής και κατανοητής γλώσσας
- Ενθάρρυνση συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων

Προσέγγιση Ηλικιωμένων Ασθενών

Χαρακτηριστικά Τρίτης Ηλικίας:

- Μείωση φυσικών και γνωστικών λειτουργιών
- Αυξημένη ευαισθησία σε ασθένειες
- Συναισθηματικές ανάγκες και μοναξιά

Προκλήσεις στην Επικοινωνία:

- Απώλεια ακοής ή όρασης
- Δυσκολία κατανόησης ιατρικών όρων
- Αντίσταση σε αλλαγές ή νέες θεραπείες

Βέλτιστες Πρακτικές Φροντίδας:

- Χρήση απλής και κατανοητής γλώσσας
- Ενσυναίσθηση και υπομονή
- Ενθάρρυνση συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων
- Σεβασμός στην εμπειρία και τις αξίες τους

Επικοινωνία με την Οικογένεια Ασθενών από Διαφορετικές Ομάδες

- ◆ Σεβασμός στις πολιτισμικές και θρησκευτικές πεποιθήσεις της οικογένειας
- ◆ Ενσυναίσθηση και ενεργητική ακρόαση των ανησυχιών τους
- ◆ Χρήση απλής και κατανοητής γλώσσας
- ◆ Προσαρμογή της επικοινωνίας στις ανάγκες και τις αξίες της οικογένειας
- ◆ Ενθάρρυνση συμμετοχής της οικογένειας στη λήψη αποφάσεων
- ◆ Αναγνώριση πιθανών προκαταλήψεων και αποφυγή στερεοτύπων

Οφέλη Σωστής Στάσης Επαγγελματία Υγείας

- Ενίσχυση εμπιστοσύνης μεταξύ ασθενή και επαγγελματία υγείας
- Βελτίωση της θεραπευτικής σχέσης και συνεργασίας
- Μείωση των ανισοτήτων στην πρόσβαση και ποιότητα φροντίδας
- Αύξηση της συμμόρφωσης του ασθενή στη θεραπεία
- Δημιουργία ασφαλούς και υποστηρικτικού περιβάλλοντος
- Αναγνώριση και σεβασμός της μοναδικότητας κάθε ασθενή
- Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της φροντίδας μέσω πολιτισμικής κατανόησης

Οφέλη για την Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας από τη Συμπεριληπτική Στάση των Επαγγελματιών Υγείας

- Αύξηση της προσβασιμότητας στις υπηρεσίες υγείας
- Βελτίωση της ποιότητας φροντίδας
- Μείωση των ανισοτήτων στην υγεία
- Ενίσχυση της εμπιστοσύνης στην ΠΦΥ
- Καλύτερη συνεργασία με την κοινότητα
- Πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση

Συμπεράσματα

- Η διαφορετικότητα είναι βασικό στοιχείο στην υγειονομική φροντίδα
- Η επικοινωνία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη και ευαίσθητη
- Ο επαγγελματίας υγείας οφείλει να είναι ενημερωμένος και ανοιχτός

Ευχαριστώ για το χρόνο σας!